

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امر به معروف
و
نهی از منکر

محسن قرائتی

۴۳	مراحل امر به معروف و نهی از منکر
۴۳	اصل تأثیر
۵۰	زمینه سازی برای پذیرش
۵۰	ایمان به خدا
۵۲	تشکر از خدا
۵۳	عرض اعمال
۵۳	توجه به آثار گناه
۵۴	توجه به برکات معروف
۵۷	بیان مكافایت عمل
۵۹	مطالعه تاریخ
۶۱	اهرمهای وادار کننده به گناه
۶۳	چند مسأله

■ فصل دوم :

■ ترک امر به معروف و نهی از منکر

۶۹	جامعه ساکت مرده است
۷۱	سکوت زمینه تسلط اشرار
۷۲	سیماei بی تفاوتان در قیامت
۷۵	توجهیات بیانه جویان
۷۵	گناه دیگران کاری به ما ندارد
۷۶	امر و نهی خلاف آزادی فردی است
۷۶	خجالت
۷۷	ترس

۷۷	با یک گل بهار نمی شود
۷۸	انحراف نکری
۷۹	موقع نابجا
۷۹	دیگران هستند
۸۰	امروز بگویم فردا چه می شود
۸۰	با یک صحنه از دور خارج می شود
۸۱	ترک وظیفه به گمان خود سازی
۸۱	کار از کار گذشته
۸۱	طعم
۸۲	رفاه طلبی
۸۳	آثار شوم منکرات
۸۵	نگاهی به داستان یوسف علیہ السلام، داستان
۸۷	احتمال ضرر و خطر
۹۳	حمایت از آمرین به معروف
۹۴	اگر مشکلات و ضرب و جرح پیش آمد
۹۷	وظایف مخاطبان
۱۰۱	عوامل نپذیرفتن امر و نهی
۱۰۱	عوامل درونی
۱۰۶-۱۱۱	(جهل، تعصب، تکبر، لقمه حرام)
۱۰۶	عوامل بیرونی
	(تبليغات سوء، تعارضات، طاغوتها، سابقه گوینده، مشکلات اجتماعی)

■ فصل سوم :

■ وظایف آمرین و ناهیان

۱۱۳	وظایف آمرین به معروف
۱۱۵	مقدمات تأثیر را به وجود آوریم
۱۱۹	قضایت عجولانه ممنوع
۱۲۰	میانه روی
۱۲۱	محبوبیت و نفوذ کلام
۱۲۳	آگاهی شرط امر به معروف و نهی از منکر
۱۲۴	نهی از منکر با منکری دیگر ممنوع
۱۲۶	با عمل خود مردم را دعوت کنیم
۱۲۹-۱۳۴	(محاسبات عقلی، اگر مخالفت کردند)
۱۳۴	از کار انتقاد کنیم نه از شخص
۱۳۶	صفات اخلاقی آمرین و ناهیان نشانه عشق به مکتب، اکتفا به حداقل، به سراغ کشف نرفتن)
۱۴۲	نهی از منکر نه حسادت، انتقاد نه انتقام
۱۴۲	نهی از منکر نه مخالفت خوانی
۱۴۴	شرایط آمرین و ناهیان
۱۴۴	۱- بصیرت و آگاهی
۱۴۴	۲- اراده و عزم
۱۴۴	۳- قصد قربت
۱۴۶	۴- صعده صدر
۱۴۷	۵- نرمخوبی و حسن خلق
۱۴۹	۶- توجه به همه ابعاد و جوانب

۱۰۳	۷- سرعت و صراحت
۱۰۷	از کجا شروع کنیم
	(خود، خانواده، نسل نو، همسایگان)
۱۶۳	آنچاکه حکومت باید قیام کند
۱۶۹	تدابیر عملی برای امر به معروف و نهی از منکر
۱۷۲	گروههای ویژه
	(انسیا، آئمه، دانشمندان، مشمولان، بزرگان جامعه)

▣ فصل چهارم :

۱۷۷	▣ شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر
۱۷۹	اهمیت شیوه‌ها
۱۸۲	شیوه‌ها:
۱۸۷	توجه به کرامت انسان
۱۸۹	زمینه سازی برای پذیرش
۱۹۱	جلوگیری از زمینه‌های گناه
۱۹۴	پرکردنایام فراخت
۱۹۵	آئینه‌وار
۱۹۶	تلقین
۱۹۷	استفاده از هنر
۱۹۸	از خوبیها هم بگوییم
۱۹۹	امید دادن
۲۰۰	تفاغل
۲۰۱	توجه به ظرفیت افراد
۲۰۲	ایجاد محبت

۲۰۹	استمداد از وجودان
۲۱۰	تحریک عواطف
۲۱۱	مخفیانه باشد
۲۱۲	مختصر باشد
۲۱۳	وعده و وعید
۲۱۴	شیوه‌های آموزشی
۲۱۵	آگاهی دادن
۲۱۶	آسان سازی
۲۱۷	الگوسازی
۲۱۸	استفاده از طنز
۲۱۹	بیان ثواب و عقاب
۲۲۰	تدریج
۲۲۱	تکرار
۲۲۲	مماثلات
۲۲۳	حکمت، موعظه و جدال نیکو
۲۲۴	اصلاح عقاید
۲۲۵	خشکاندن ریشه مفاسد
۲۲۶	سنت شکنی
۲۲۷	احترام به ارزش‌های دیگران
۲۲۸	با انجام معروف زمینه را بر منکر تنگ کنیم
۲۲۹	علنی کردن خوبیها
۲۳۰	افشاگری
۲۳۱	تجوا در امر به معروف

۲۳۹	حرکت جمیعی، نفوذ در دستگاه ظلم
۲۴۲	وحدت اجتماعی
۲۴۴	عرضه کار صحیح
۲۴۵	توجه به موقعیت زمان
۲۴۸	غیر حضوری و مکاتبه‌ای
۲۵۰	سکوت، اختم کردن
۲۵۱	متارکه، اعراض
۲۵۳	اعراض دوستانه، تنبیه
۲۵۵	تحریریم و محاصره
۲۵۶	ایذاء
۲۵۷	برخورد انقلابی
۲۵۸	چند مسئله
■ فصل پنجم :	
■ انواع معروفها و منکرها در قرآن	
۲۶۱	نمونه‌ای از معروفها در قرآن
۲۶۳	احبای مراکز دینی
۲۶۳	استقلال و خود باوری (قصد قربت، تشویق)
۲۶۶	تحصیل
۲۶۷	توجه به مسائل اجتماعی
۲۶۸	تألیف قلوب
۲۶۹	تجلیل از خوبیان
۲۷۳	نمونه معروفهای فردی در قرآن
۲۷۵	نمونه معروفهای خانوادگی در قرآن

نمونه معروفهای سیاسی در قرآن ۲۷۶	
منکر چیست ۲۷۸	
انواع منکرات ۲۷۸	
الف. منکرات اعتقادی ۲۸۰	
ب. منکرات فرهنگی ۲۸۸	
ج. منکرات اجتماعی ۲۹۰	
۱- ترک هجرت ۲۹۱	
۲- غفلت از دشمن ۲۹۴	
۳- تقلید کورکورانه ۲۹۵	
۴- شرکت در جلسات گناه ۲۹۵	
۵- تهمت و آبرویزی ۲۹۶	
۶- پیروی از اکثریت ۲۹۷	
۷- شخصیت گرانی ۲۹۸	
۸- سوء ظن، تجسس و غیبت ۲۹۹	
۹- ساعیت ۳۰۰	
۱۰- بی تفاوتی ۳۰۰	
۱۱- تفرقه ۳۰۱	
۱۲- اشاعه فحشاء ۳۰۳	
۱۳- ایجاد وحشت ۳۰۴	
۱۴- پخش اخبار دروغ ۳۰۵	
۱۵- جاپلوسی و غلبو ۳۰۵	
د. منکرات خانوادگی ۳۰۷	
ه منکرات اخلاقی ۳۱۱	

۳۱۲	و. منکرات اقتصادی
۳۱۴	ز. منکرات نظامی
۳۱۴	۱- فرار از جبهه
	(توجیهات فراریان، برخورد با فراریان، تنبیه فراریان)
۳۱۶	۲- خیانت
۳۱۷	۳- نافرمانی از دستور
۳۱۸	۴- غنیمت گرانی
۳۲۰	ج. منکرات سیاسی و بین المللی
۳۲۰	۱- پذیرفتن طاغوتها
۲۲۱	۲- پذیرفتن بیگانه
۳۲۲	۳- ملاحظه و سازش
۳۲۲	۴- پخش شایعات سیاسی
۳۲۳	۵- جاسوسی
۳۲۳	۶- تبلیغ به نفع دشمن
۳۲۴	۷- پذیرفتن منصوبین الهی
۳۲۴	۸- نق زدن به حاکم الهی
۳۲۵	۹- پذیرش ولایت کفار
۳۲۵	۱۰- سوء ظن به والیان
۳۲۶	۱۱- قتل مردم
۳۲۶	۱۲- سکوت وی تفاوتی
۳۲۶	۱۳- تفرقه
۳۲۷	۱۴- به برداگی کشاندن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ
بَيْتِهِ الْمَعْصُومِينَ وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ»

با یک نگاه گذرا به سوره مبارکه والعصر می فهمیم که :
بر خلاف گمان انسان که خیال می کند هر روز به عمرش افزوده می شود، هر روز
که می گذرد از سرمایه او کاسته می شود؛ پدر بزرگ ها در حقیقت «پدر کوچک»
هستند و نوزادها که عمری در پیش دارند، بیشترین سرمایه ها را دارا می باشند. به
زمان سوگند که انسان همچون یخ هر لحظه در حال آب شدن است (وَالْعَصْرِ إِنَّ
الْإِنْسَانَ لَفِي حُسْنِي) پس در برابر به هدر رفتن عمر باید چیزی بهتر از عمر به دست
آوریم. مال و مقام و مدارالبهتر از عمر نیست. آنچه بهتر از عمر ماست، ایمان و عمل
صالح است (الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ). ایمان و کار نیک اگر توسعه پیدا نکند،
ارزشی نخواهد داشت. بنابراین، باید دیگران را نیز به ایمان و عمل صالح سفارش و
دعوت کنیم (وَتَوَاصُّوا بِالْحَقِّ)؛ البته پیمودن این راه، مشکلاتی در بر خواهد داشت؛
یعنی اگر بخواهیم مردم را به خیر و معروف دعوت کنیم و از مفاسد و انحرافاتی که
دارند، باز داریم، احتمال دارد که برخوردهای ناگواری پیش آید؛ ولی به هر حال باید
با پشتکار این راه را پیماییم (وَتَوَاصُّوا بِالصَّيْرِ).

کوتاه سخن اینکه هستی برای ما آفریده شده است و هر روز که از عمرمان کاسته می شود، اگر چیزی ذخیره نکنیم، در این بازار هستی باخته ایم. بهترین ذخیره ها ایمان و عمل صالح و سفارش کردن دیگران به حق و صبر است. سفارش به حق، همان امر معروف است که شامل فکر حق، حرف حق، قانون حق، رهبر حق، حکومت حق می شود؛ یعنی باید هر روز معروف ها را گسترش دهیم و از مفاسد و منکرها جلوگیری کنیم.

در زمان ما، با رهبری امام خمینی (رضوان الله تعالى عليه) و خون شهداء، بزرگترین منکر (طاغوت و سلطه آمریکا) محو و بزرگترین معروف (استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی) بر پاشد.

ولی این بنا و ساختمان نیاز به حفاظت دارد. اگر دیواری بندکشی نشود، آجرها و سنگهای آن یکی پس از دیگری فرو می ریزد. به هر حال امام خمینی و شهدای عزیز، نظامی ساخته و به دست ما سپرده اند و این ما هستیم که باید از آن بخوبی پاسداری کنیم؛ هر جا فسادی دیدیم، فریاد بزنیم و آن را بیان کنیم. همچنین، هر روز معروفی را گسترش دهیم.

یکی از معروف ها برپایی نماز است که بحمد الله در جامعه ما گسترش یافته است. امروز که این کلمات را می نویسم، ده ها هزار نماز جماعت به طور آزاد در مراکز آموزشی، میادین ورزشی، پادگانها، ادارات و کارخانجات بر پا می شود. معروف دیگر، توجه به قرآن است که صد ها هزار نفر از این نسل به آموزش و حفظ و مفاهیم آن رو آورده اند.

معروف دیگر، پیشرفتهای علمی، ابتكارات، اختراعات، برنده شدن در مسابقات علمی و از همه مهم تر پیروزی رزمندگان در هشت سال دفاع مقدس و ختنی کردن توطنه ها و توسعه کتابخانه ها و دانشگاه ها و کم شدن بی سوادی و افزایش خدمات بهداشتی و علمی، رفاهی و... است. اما در کنار همه اینها، مفاسد فراوانی نیز وجود دارد که باید برای محو آنها

فکری کرد.

ستاد احیای امر به معروف

به فکرم رسید، اکنون که خداوند توفیق تشکیل ستاد اقامه نماز را به ما داد و تو انتیم میلیونها جلد کتاب نماز در سطوح مختلف تهیه، تکثیر و توزیع کنیم و فرهنگ نماز را گسترش دهیم، دوستانی را پیدا کنیم تا برای زکات و امر به معروف نیز کاری فرهنگی انجام دهیم.

به جمع فضای قم - که از شاگردان شهید آیت الله بهشتی و قدوسی - رفتم و نالهای زدم و همراهانی پیدا کردم. با آیت الله جنتی ستاد احیای امر به معروف را تشکیل دادیم و کار را شروع کردیم. از خداوند هم توفیق خواستیم. در این ستاد، هر یک از دوستان کاری را به عهده گرفت و سهم من هم کار فرهنگی و تبلیغی شد. لازم دانستم کتابی در این زمینه بنویسم. این کتاب تکمیل پانزده جلسه درس‌هایی از قرآن است که در تلویزیون پیرامون امر به معروف داشته‌ام. در این کتاب، علاوه بر اهمیت موضوع و آثار شوم ترک آن، به شیوه‌ها و وظایف آمران به معروف و نیز علاوه بر آیات و روایات، به مسائل اجتماعی و حکومتی و روانی که مربوط به این فرضیه می‌شود اشاراتی شده است.

نکته قابل توجه اینکه، معروف و منکر های هر گروه و دستگاهی را مؤمنان واقعی آن نظام بهتر می‌شناسند؛ یعنی فرمانده یک ارتش، بهتر از هر کس معروف و منکر پادگان را می‌شناسد. اگر او با همفکران مؤمن خود جلساتی در جهت گسترش معروف و جلوگیری از منکرات تشکیل دهد، با امدادهای الهی می‌تواند پادگان را به یک محیط بسیار سالم تبدیل کند. همچنین معتقدین بازار، مدیران کارخانه‌ها، پیرمردان روستاها، قهرمانان ورزشکار، استادی دانشگاه‌ها، معلمان دلسوز و مسئولین نظام، هر یک در هر رتبه‌ای که هستند، به خاطر محبوبیت و تخصص و سابقه و شناخت عمیق از جزئیات، بیش از هر کس می‌توانند معروف را گسترش دهند لذا قرآن، امر به معروف

و نهی از منکر را بیشتر به دوش کسانی گذاشته، که از امکانات ویژه‌ای برخودارند؛
زیرا مردم از این افراد حرف شنوی بیشتری دارند.^(۱)

از خداوند توفیق همه را در انجام این فریضه الهی خواهانم و اگر لغزشی در
نوشته‌هایم هست، از خداوند عزیز عذر می‌خواهم و از بزرگانی که به من یاری
می‌دهند، تشکر می‌کنم.

۱- الذين ان مكناهم في الأرض اقاموا الصلوة و اتوا الزكاة و امرروا بالمعروف و نهوا عن المنكر، سجع ۴۱۷